

Odpovědné obchodní chování

Praktická příručka pro firmy, odbory, neziskové organizace a
státní správu

1. Úvod do odpovědného obchodního chování

Responsible Business Conduct (RBC) — česky odpovědné obchodní chování — je mezinárodně uznávaný přístup k tomu, jak firmy řídí dopady své činnosti na hospodářství, společnost a životní prostředí. Cíl je jednoduchý: přispívat ke kladným výsledkům a předcházet škodám.

RBC versus tradiční CSR — jaký je rozdíl?

Tradiční CSR	Odpovědné obchodní chování (RBC)
Dobrovolné, ad hoc aktivity	Integrováno do strategie a řízení rizik
Filantropie a sponzoring	Náležitá péče v celém hodnotovém řetězci
Zaměřeno na propojení ekonomické, sociální a environmentální odpovědnosti firmy	Zaměřeno na předcházení, zmírňování a nápravu negativních dopadů na hospodářství, společnost a životní prostředí

Proč je RBC důležité pro české firmy?

V globalizované ekonomice jsou české firmy součástí dodavatelských řetězců velkých nadnárodních korporací. Ty čelí stále větším nárokům — a své požadavky přenášejí na dodavatele. Schopnost prokázat funkční systém RBC se stává podmínkou pro:

- řízení nefinančních rizik,
- posílení důvěry obchodních partnerů a investorů,
- přístup na mezinárodní trhy,
- připravenost na evropskou regulaci (např. legislativu v oblasti náležité péče (due diligence))

◆ Příklad z praxe

Český výrobce kovových odlitků dodává komponenty německému strojírenskému koncernu. Německý odběratel — na základě zákona o dodavatelských řetězcích — vyžaduje doložení původu materiálu a certifikaci BOZP. Bez těchto dat hrozí vyřazení ze sítě schválených dodavatelů. RBC je přímý nástroj konkurenceschopnosti.

2. OECD a mezinárodní rámec RBC

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) vydala Směrnici pro nadnárodní podniky o odpovědném obchodním chování — klíčový mezinárodní standard, ke kterému se přihlásila i Česká republika. Směrnice není pro podniky závazným právním předpisem, ale stává se stále více základem pro závaznou legislativu EU.

Čtyři pilíře mezinárodní architektury RBC

Pilíř	Zaměření
Směrnice OECD pro MNEs	Pravidla fungování a mimosoudní náprava prostřednictvím NKM
OSN / UNGPs	1. Povinnost státu chránit lidská práva 2. Odpovědnost firem respektovat lidská práva 3. Přístup k nápravě
ILO	Pracovní standardy: kolektivní vyjednávání, BOZP, zákaz nucené práce
SDGs OSN	17 globálních cílů udržitelného rozvoje — firmy přispívají jejich naplňováním

Jak se Směrnice vyvíjela

Rok	Klíčová změna
1976	První vydání — základní pravidla pro zahraniční investory.
2000	Zásadní reforma: vznik Národních kontaktních míst a mechanismu pro řešení případů.
2011	Přidána kapitola o lidských právech (propojení s UNGPs) a zaveden koncept náležité péče.
2023	Poslední aktualizace: nově klimatická změna, ochrana biodiverzity, rizika AI a posílená ochrana oznamovatelů.

Důležité

Zavedení principů odpovědného obchodního chování (RBC) podle Směrnice OECD pomáhá českým firmám připravit se na požadavky evropské legislativy (CSDDD) i na rostoucí očekávání obchodních partnerů.

Klíčové pojmy jednoduše

Odpovědné obchodní chování (RBC)	Přístup, při němž firmy maximalizují pozitivní přínosy a minimalizují negativní dopady své činnosti na hospodářství, společnost a životní prostředí.
Náležitá péče (Due Diligence)	Průběžný proces hodnocení a řízení rizik zaměřený na dopady firmy na okolní svět — ne jen na finanční rizika pro firmu samotnou.
Dotčená strana (Stakeholder)	Každý, jehož práva nebo zájmy jsou dotčeny činností firmy — zaměstnanci, místní komunita, spotřebitelé, subdodavatelé.
Směrnice OECD	Mezinárodní soubor doporučení vlád zemí OECD pro chování nadnárodních podniků. Není právně závazná, ale stává se základem pro legislativu EU.
NKM (Národní kontaktní místo)	Stálá pracovní skupina při MPO, která propaguje Směrnici OECD a poskytuje mimosoudní mediaci při porušení jejích standardů.

3. Přehled kapitol Směrnice OECD

Směrnice OECD obsahuje celkem 11 kapitol. Vedle obecných principů a doporučení pro odpovědné obchodní chování upravuje také konkrétní oblasti firemní odpovědnosti a náležité péče.

I Pojmy a zásady

Směrnice OECD vymezuje základní principy odpovědného obchodního chování (RBC) a očekávání vůči firmám. Zdůrazňuje, že podniky mají dodržovat právní předpisy, předcházet negativním dopadům své činnosti a postupovat transparentně a odpovědně.

◆ Příklad: Česká výrobní firma přijme interní kodex odpovědného obchodního chování, který stanoví pravidla pro etiku, transparentnost a odpovědné vztahy s dodavateli.

II Obecné postupy

Firmy mají zavádět odpovědné postupy do každodenního řízení společnosti, vyhodnocovat rizika a provádět náležitou péči ve vztahu k lidem, životnímu prostředí i obchodním partnerům.

◆ Příklad: Česká exportní společnost pravidelně hodnotí rizika v dodavatelském řetězci a nastavuje opatření pro prevenci pracovních a environmentálních problémů u svých dodavatelů.

III ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ

Pravidelné a spolehlivé zveřejňování výsledků hospodaření i nefinančních informací — identifikovaná rizika, ESG politiky a opatření přijatá k jejich řešení.

◆ Příklad: Energetická společnost vydává roční ESG report strukturovaný podle standardů ESRS, ověřený nezávislým externím auditorem.

IV LIDSKÁ PRÁVA

Firmy musí předcházet porušování lidských práv, nezpůsobovat negativní dopady vlastní činností a aktivně řešit situace, kdy k porušení dojde v dodavatelském řetězci.

◆ Příklad: Český exportér vytvoří pravidla pro výběr a hodnocení dodavatelů, která zahrnují etiku podnikání, transparentnost a environmentální standardy.

V ZAMĚSTNANOST A PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

Spravedlivé a důstojné pracovní podmínky v souladu se standardy ILO — právo zakládat odbory, kolektivní vyjednávání, bezpečnost práce (BOZP) a zákaz diskriminace v odměňování.

◆ Příklad: Výrobní závod v ČR transparentně spolupracuje s odborovou organizací, pravidelně konzultuje plány restrukturalizace a garantuje stejné mzdové podmínky pro agenturní i kmenové zaměstnance.

VI ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Systém environmentálního managementu (např. ISO 14001), vědecky podložené klimatické cíle (Scope 1–3 dle Pařížské dohody), ochrana biodiverzity a podpora oběhového hospodářství.

◆ Příklad: Český chemický podnik uzavřel chladicí okruhy vody a realizuje auditovaný plán přechodu na nízkouhlíkový provoz.

VII BOJ PROTI ÚPLATKÁŘSTVÍ A DALŠÍM FORMÁM KORUPCE

Zákaz nabízení ani přijímání úplatků. Robustní interní kontrolní mechanismy, etické programy a školení zaměstnanců pracujících s veřejnými činiteli nebo rizikovými obchodními partnery.

◆ Příklad: Stavební holding zavedl protikorupční doložky do smluv a schvalovací systém pro dary — všichni nákupčí absolvují každoroční compliance test.

VIII ZÁJMY SPOTŘEBITELŮ

Spravedlivé obchodní a marketingové praktiky, bezpečnost produktů, jasné informace a ochrana osobních údajů spotřebitelů.

◆ Příklad: Výrobce dětské výživy pravidelně prověřuje původ surovin a zveřejňuje ověřitelné informace o jejich kvalitě a složení.

IX VĚDA, TECHNOLOGIE A INOVACE

Rozvoj místních inovačních kapacit, transfer technologií za spravedlivých podmínek a kybernetická bezpečnost. Revize 2023 nově zahrnuje rizika umělé inteligence.

◆ Příklad: Softwarová firma vyvíjející náborové algoritmy pravidelně audituje kód, aby zabránila diskriminaci uchazečů na základě pohlaví nebo věku.

X HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Dodržování pravidel hospodářské soutěže — zákaz kartelových dohod, zneužití dominantního postavení a koordinace v tendru.

◆ Příklad: Česká dceřiná společnost nadnárodního koncernu nastavuje vnitroskupinové ceny na tržním principu a řádně odvádí daň z příjmů v ČR.

XI DANĚ

Placení daní tam, kde reálně vzniká ekonomická hodnota — bez agresivního daňového plánování. Plná transparentnost vůči daňovým úřadům.

◆ Příklad: Výrobní skupina zamítla návrh daňového poradce na přesun zisku do nízko-daňové jurisdikce a zvolila transparentní country-by-country reporting.

4. Náležitá péče (Due Diligence) v praxi

Náležitá péče je způsob, jakým firma přetavuje doporučení Směrnice OECD do každodenní praxe. Nejde o jednorázový audit ani papírové cvičení — jde o průběžný, dopředu hledící proces.

Co náležitá péče řeší?

Klíčový rozdíl oproti tradičnímu řízení rizik: náležitá péče nezkoumá, jaká rizika hrozí **firmě samotné**, ale jaká rizika **firma přináší svému okolí** — lidem, komunitám a životnímu prostředí.

Jak určit prioritu? — Tři kritéria závažnosti

[] Měřítko	[] Rozsah	⚠ Nenapravitelnost
Jak závažné je porušení? (Trvalé poškození zdraví vs. administrativní pochybení)	Kolik osob nebo jak velká plocha životního prostředí je zasažena?	Lze situaci vrátit do původního stavu? Například smrt nebo ztráta biodiverzity jsou nevratné.

Důležité

Firma s omezenými zdroji nemusí řešit vše najednou. Směrnice OECD výslovně umožňuje postupovat podle závažnosti — nejdříve se věnovat největším rizikům.

Šestikrokový proces náležité péče

Šestikrokový proces náležité péče je základem praktické implementace RBC. Jednotlivé kroky na sebe navazují a probíhají průběžně jako opakující se cyklus.

1

Zakotvit RBC do politik a systémů řízení

Přijměte kodex RBC schválený vedením firmy. Promítněte ho do interních směrnic, pracovních smluv a smluv s dodavateli.

♦ **Příklad:** Firma vydá kodex etického chování, podepíše ho CEO a zveřejní na webu i v dodavatelských smlouvách.

2

Identifikovat a posoudit rizika v provozu a dodavatelském řetězci

Pravidelně mapujte vlastní činnost i rizika v zemích, odkud nakupujete. Cílem je odhalit rizika dříve, než způsobí skutečnou škodu.

♦ **Příklad:** Nákupní oddělení vytvoří seznam 20 klíčových dodavatelů s hodnocením rizik podle zemí původu a typů komodit.

3

Ukončit, předcházet nebo zmírnit negativní dopady

Pokud firma zjistí problém: způsobuje-li ho sama, musí ho zastavit. Způsobuje-li ho dodavatel, použijte vliv k nápravě — nekončete spolupráci unáhleně.

♦ **Příklad:** Firma zjistí, že subdodavatel nevyplácí přesčasy. Namísto okamžitého ukončení smlouvy pohrozí jejím ukončením a vyžádá si plán nápravy do 90 dnů.

⚠ **Poznámka:** OECD doporučuje neukončovat spolupráci hned, pokud je náprava možná. Unáhlené ukončení může situaci u dodavatele zhoršit — například propuštěním zranitelných pracovníků.

4

Sledovat účinnost opatření (Monitoring)

Průběžně ověřujte, zda preventivní a nápravná opatření skutečně fungují — interními i externími audity, KPI a zpětnou vazbou od dotčených pracovníků.

♦ **Příklad:** Menší společnost pravidelně kontroluje nejvýznamnější rizika u svých klíčových dodavatelů a upravuje opatření podle získané zpětné vazby.

5

Komunikovat — informovat stakeholdery o výsledcích

Transparentně informujte o identifikovaných rizicích a krocích k jejich řešení. Zpráva o udržitelnosti, výroční zpráva nebo webové stránky — data musí být ověřitelná.

♦ **Příklad:** Firma zveřejňuje roční Zprávu o náležité péči dostupnou na webu pro zákazníky i investory.

6

Zajistit nebo podpořit nápravu

Pokud firma způsobila nebo přispěla k negativnímu dopadu, je povinna aktivně zajistit nápravu — kompenzaci, omluvu, uvedení prostředí do původního stavu.

♦ **Příklad:** Chemický závod po havárii vytvoří fond pro revitalizaci říčního ekosystému a nainstaluje online monitoring výpustí.

 Nejčastější chyby při implementaci:

- **Formální přístup (tick-box):** podepisování prohlášení dodavatelů bez reálné kontroly situace na místě.
- **Přesun odpovědnosti:** smluvní přenesení veškerých nákladů na malé dodavatele bez poskytnutí podpory.
- **Ignorování nepřímých dodavatelů:** mapování rizik jen u Tier 1, přestože nejzávažnější porušení bývají hlouběji v řetězci (při těžbě surovin).

Co znamená Tier dodavatele?

Tier 1 = přímý dodavatel firmy

Tier 2 = dodavatel dodavatele

Tier XY = stejným systémem

5. Zapojení dotčených stran (stakeholderů)

Náležitá péče funguje jen tehdy, pokud firma naslouchá těm, kterých se její činnost týká. Dotčená strana je každý, jehož práva nebo zájmy může firma ovlivnit — zaměstnanci, komunity, dodavatelé, odbory, zákazníci.

Co znamená skutečný dialog?

Včasnost	Probíhá již ve fázi plánování, nikoli až po vzniku problému.
Obousměrnost	Firma nejen informuje, ale skutečně naslouchá a reaguje na obavy.
Přizpůsobenost	Přizpůsobeno potřebám zranitelných skupin: překlady, anonymita, bezpečné prostředí.
Účinnost	Oprávněné obavy se zapracují do reálných rozhodnutí firmy.

Kdo jsou dotčené strany a jak s nimi jednat?

Dotčená strana	Doporučený přístup
Vlastní zaměstnanci	Anonymní schránky důvěry, pravidelné průzkumy spokojenosti, garantované právo na kritiku bez postihu.
Odborové organizace	Uznání jejich role, včasné sdílení ekonomických dat, konstruktivní kolektivní vyjednávání.
Místní komunity	Veřejná projednání před investicemi, komunitní ombudsman pro stížnosti na hluk a prašnost.
Dodavatelé a subdodavatelé	Vzdělávací workshopy, metodické pomůcky, férové a předvídatelné platební podmínky.

6. Oznamovací systémy a mechanismy stížností

I ten nejlepší systém náležité péče někdy selže. Proto musí mít firma funkční kanál pro oznamování problémů — bezpečnou cestu, jak zaměstnanci nebo externí pracovníci mohou upozornit na pochybení.

Co musí dobrý oznamovací systém splňovat?

► Důvěrnost	Oznamovatel je chráněn. Systém nesmí podléhat tlaku managementu ani umožňovat identifikaci anonymního oznamovatele.
► Dostupnost	Systém musí znát všichni potenciální uživatelé — včetně pracovníků dodavatelů a externích partnerů.
► Předvídatelnost	Jasný harmonogram: kdy firma stížnost posoudí a kdy oznámí výsledek.
► Spravedlnost	Stěžovatel má přístup k informacím potřebným pro vedení řízení bez rizika znevýhodnění.
► Transparentnost	Firma pravidelně zveřejňuje anonymizované statistiky přijatých podnětů a výsledků.

♦ Příklad funkčního oznamovacího systému:

- Anonymní online formulář nebo telefonní linka, dostupná 24/7.
- Potvrzení o přijetí do 5 pracovních dnů, výsledek do 60 dnů.
- Nezávislá osoba (ombudsman nebo právník) ověřuje, že oznamovatel nebyl postížen.
- Každoroční anonymizovaná zpráva: počet podnětů, kategorie, výsledky.

i Důležité

Zákon o ochraně oznamovatelů stanovuje zákonné minimum. RBC jde nad rámec zákona — systém musí být přístupný i externím partnerům a pokrývat celou šíři témat Směrnice OECD.

7. Praktická kuchařka: 12měsíční plán implementace

Zavedení systému náležité péče nemusí být skokové. Níže je doporučená roadmapa na 12 měsíců — rozdělena do čtyř kvartálů.

Fáze	Období	Co udělat	Kdo odpovídá
Q1	1.–3. měsíc	- Schválení závazku k RBC statutárním orgánem - Jmenování koordinátora (RBC/ESG manažer) - Revize interních kodexů vůči Směrnici OECD	<i>Představenstvo, CEO, Compliance, Právní oddělení</i>
Q2	4.–6. měsíc	- Zmapování dodavatelského řetězce - Identifikace klíčových rizik (profily zemí, komodity) - Vytvoření matice rizik	<i>Nákup, Risk management, Logistika</i>
Q3	7.–9. měsíc	- RBC doložky do nových dodavatelských smluv - Spuštění oznamovacího kanálu - Školení klíčových zaměstnanců	<i>Nákup, Právní oddělení, HR, IT</i>
Q4	10.–12. měsíc	- První interní audit účinnosti due diligence - Sběr dat od dodavatelů - Sestavení a zveřejnění Zprávy o náležité péči	<i>Interní audit, ESG manažer, PR a komunikace</i>

Základní checklist — má vaše firma tyto nástroje?

- ☐ Kodex RBC nebo etiky chování, schválený vedením

- ☐ Jmenovaný koordinátor / ESG manažer
- ☐ Mapa rizik v dodavatelském řetězci
- ☐ Funkční oznamovací kanál přístupný i externím pracovníkům
- ☐ RBC klauzule v dodavatelských smlouvách
- ☐ Každoroční zpráva o náležité péči zveřejněná na webu

Pokud jste menší nebo střední podnik, můžete využít tuto zjednodušenou variantu:

Fáze	Období	Co udělat	Kdo odpovídá
Q1	1.–3. měsíc	• Závazek vedení k RBC • Úprava interních pravidel dle Směrnice OECD • Určení odpovědné osoby	<i>Vedení společnosti, HR</i>
Q2	4.–6. měsíc	• Mapování dodavatelů • Identifikace hlavních rizik • Jednoduchá matice rizik	<i>Nákup, logistika</i>
Q3	7.–9. měsíc	• RBC ustanovení do smluv • Zavedení oznamovacího kanálu • Školení klíčových zaměstnanců	<i>Nákup, HR, IT</i>
Q4	10.–12. měsíc	• Sběr a vyhodnocení dat od dodavatelů • Vyhodnocení opatření • Zahrnutí hlavních zjištění do výroční zprávy	<i>Vedení, finance</i>

Základní checklist — má vaše firma tyto nástroje?

- ☐ Etický kodex nebo interní pravidla RBC
- ☐ Odpovědnou osobu pro RBC / compliance
- ☐ Přehled rizik v dodavatelském řetězci
- ☐ RBC ustanovení ve smlouvách
- ☐ Oznamovací mechanismus
- ☐ Roční vyhodnocení opatření
- ☐ Základní reporting ve výroční zprávě

Specifika implementace v klíčových sektorech

Různá odvětví čelí různým výzvám. Níže jsou klíčové sektory s typickými prioritami pro RBC implementaci.

Automobilový průmysl a strojírenství

- Hluboké dodavatelské řetězce u hutních materiálů, plastů a elektroniky
- Klíčové téma: environmentální soulad subdodavatelů
- Monitoring rizik vykořisřování agenturních pracovníků v ĀR i zahraničí

Energetika a těžký průmysl

- Dominantní výzva: dekarbonizace v souladu s Pařížskou dohodou
- Due diligence zaměřená na transformaci energetického mixu
- Ochrana biodiverzity a spravedlivá transformace pro zaměstnance

Veřejné zakázky a stavebnictví

- Transparentnost subdodavatelů a legální zaměstnávání
- Prevence nelegální práce migrantů a přísná BOZP na staveniřích
- Eliminace korupčních rizik v zadávání zakázek

Matice prioritizace rizik

Při identifikaci rizik použijte tuto matici pro stanovení priorit:

	Nízká závažnost	Střední závažnost	Vysoká závažnost
Nevratný dopad	Střední priorit	Vysoká priorit	⚠ KRITICKÁ PRIORITA
Vratný dopad	Nízká priorit	Střední priorit	Vysoká priorit

8. Sektorové příručky OECD pro náležitou péči

OECD vydalo specializované příručky pro odvětví s největšími riziky. Každá příručka nabízí konkrétní návody přizpůsobené danému sektoru.

Oděvní a obuvní průmysl

- Nucená a dětská práce v textilních továrnách
- Nedodržování minimálních mezd a bezpečnosti práce (rizika požárů)
- Znečišťování životního prostředí toxickými chemikáliemi při barvení textilií

Minerály z oblastí zasažených konfliktem

- Obchod s konfliktními minerály — cínem, tantalem, wolframem a zlatem (3TG)
- Výnosy z těžby financující ozbrojené konflikty a porušování lidských práv
- Povinný systém sledovatelnosti (chain of custody) od hutí zpět k dolům

Zemědělství

- Zábory půdy a odlesňování při produkci rizikových komodit (palmový olej, kakao)
- Porušování pracovních práv sezónních pracovníků
- Dopady intenzivního zemědělství na biodiverzitu a vodní zdroje

Finanční sektor

- Banky a investoři sice škodu přímo nezpůsobují, ale jsou s ní spojeni kapitálem
- Povinnost integrovat RBC prověřování do úvěrových procesů a investičních portfolií
- Klíčová otázka: jak posoudit RBC rizika financovaných projektů a společností

9. Národní kontaktní místo ČR (NKM)

Česká republika zřídila NKM v roce 2013 na základě usnesení vlády č. 779. NKM působí jako stálá pracovní skupina při Ministerstvu průmyslu a obchodu (MPO) a je součástí celosvětové sítě NKM zřízených vládami, které přistoupily ke Směrnici OECD.

Složení NKM

NKM má vyváženou kvadripartitní strukturu: zastupuje státní správu (MPO, ČNB, MZV, MPSV, MŽP, MF, MSp), zaměstnavatele (Svaz průmyslu a dopravy ČR), zaměstnance (ČMKOS) a nevládní neziskový sektor (Frank Bold).

Srovnání působnosti NKM

✓ NKM JE	✗ NKM NENÍ
Mimosoudní mediační platforma	Soud ani správní orgán
Prostor pro dobrovolný, strukturovaný dialog stran	Orgán s pravomocí udělovat pokuty nebo sankce
Poskytovatel neutrálních „dobrých služeb“	Náhrada za trestní nebo civilní řízení
Propagátor Směrnice OECD v ČR	Orgán, který autoritativně zjišťuje vinu

10. Postup při podání a fáze řízení před NKM

Pokud se firma, odborová organizace, nevládní organizace nebo jednotlivec domnívá, že podnik porušil Směrnici OECD, můžete podat podnět (Specifický případ) na Sekretariát NKM:

nkm@mpo.gov.cz | www.mpo.cz/nkm

Fáze řízení před NKM

1	Doručení a formální registrace podnětu Sekretariát zaeviduje podnět. Pokud má formální nedostatky, vyzve oznamovatele k opravě nebo doplnění.	<i>V případě neúplného podání může NKM požádat o jeho doplnění nebo opravu. Pokud k doplnění nedojde, nemusí se NKM podnětem dále zabývat.</i>
2	Mezinárodní koordinace Pokud má případ přeshraniční rozměr (např. česká dceřiná společnost zahraniční matky), Sekretariát koordinuje s partnerskými zahraničními NKM.	<i>Do 2 měsíců od přijetí</i>
3	Úvodní posouzení podnětu NKM věcně posoudí: je podnět dostatečně podložený? Podán v dobré víře? Spadá do působnosti Směrnice? Výsledkem je rozhodnutí o přijetí nebo odmítnutí.	<i>Do 3 měsíců od přijetí</i>
4	Nabídka dobrých služeb a mediace NKM podporuje dialog mezi stranami a může nabídnout mediaci nebo jiné formy zprostředkování jednání. Cílem je dosažení konsensuálního řešení.	<i>Přiměřená lhůta dle složitosti případu</i>
5	Závěrečné prohlášení NKM vypracuje Závěrečné prohlášení. Pokud byla dosažena dohoda, uvede se její text. Pokud ne, NKM shrne stanoviska stran a může vydat konkrétní doporučení k nápravě.	<i>Do 3 měsíců od ukončení řízení</i>

6

Následný monitoring

Sekretariát NKM kontaktuje strany (zpravidla po 12 měsících), aby ověřil, zda firma doporučení implementovala.

*Zpravidla 12 měsíců
po vydání prohlášení*

Checklist: co musí podnět obsahovat?

- ☐ Jasná identifikace oznamovatele (jméno, právní forma, kontaktní údaje)
- ☐ Přesné určení podniku, vůči kterému podnět směřuje
- ☐ Označení kapitol a článků Směrnice OECD, které měly být porušeny
- ☐ Věcný popis jednání podniku a chronologie událostí
- ☐ Relevantní a ověřitelné důkazy (dokumentace, svědectví, záznamy)
- ☐ Jaké řešení oznamovatel navrhuje
- ☐ Zda již proběhl pokus o dohodu s podnikem

11. Příklady z praxe — řešení případů před NKM

Tyto modelové případy jsou inspirovány reálnou praxí mezinárodní sítě NKM a ukazují, jak mediace funguje v praxi.

[A] Příklad A: Porušování pracovní doby v logistickém centru

Kapitola Směrnice: V — Zaměstnanost a pracovněprávní vztahy

Podstata sporu:

Regionální odborový svaz podal podnět vůči nadnárodnímu logistickému operátorovi pro systematické neproplácení přesčasů, skrytý systém pokut a bránění vzniku odborové organizace.

Výsledek:

Po přijetí podnětu a mediaci vedené externím odborníkem operátor zavedl transparentní digitální evidenci pracovní doby, doplatil doložené přesčasy a vydal vnitřní směrnici garantující neutralitu vůči odborové činnosti.

✓ **Co si z případu odnést:** Firmy mohou předcházet podobným situacím transparentní evidencí práce a otevřenou spoluprací s odborovou organizací.

[B] Příklad B: Průmyslové znečištění a stížnosti místní komunity

Kapitola Směrnice VI: — Životní prostředí

Podstata sporu:

Environmentální NGO podala podnět vůči chemickému závodu pro opakované vypouštění nadlimitních odpadních vod do řeky, ohrožující zdroje pitné vody pro přilehlou obec.

Výsledek:

NKM zprostředkoval dialog za účasti firmy, občanů a expertů ČIŽP. Firma se zavázala modernizovat čistírnu odpadních vod s kontinuálním online monitoringem a vytvořila fond pro revitalizaci říčního ekosystému.

✓ **Co si z případu odnést:** Dobrovolný dialog prostřednictvím NKM může vést k výsledkům nad rámec zákonných povinností — a zachovat dobré jméno firmy.

12. Časté dotazy a doporučené zdroje

? Je Směrnice OECD pro firmy v ČR právně závazná?

Samotná Směrnice je vládní doporučení (soft law). Její princip se ale stále více promítá do evropské legislativy — například do směrnice CSDDD. Kdo je implementuje dnes, bude připraven na zákon zítra.

? Může NKM udělit firmě pokutu?

Ne. NKM nemá pravomoc udělovat sankce ani pokuty. NKM usiluje především o zprostředkování dialogu a nalezení řešení mezi stranami.

? Co se stane, pokud firma odmítne s NKM spolupracovat?

Účast v procesu NKM je dobrovolná. Pokud některá ze stran nevyužije nabídku dobrých služeb nebo mediace, může NKM tuto skutečnost spolu s průběhem případu shrnout ve veřejném Závěrečném prohlášení.

Doporučené zdroje

Dokument / Zdroj	Kde najdete
Směrnice OECD pro nadnárodní podniky (2023)	mpo.gov.cz → sekce Národní kontaktní místo → Směrnice a sektorové pokyny
Pokyny OECD pro náležitou péči (2018)	mpo.gov.cz → sekce Národní kontaktní místo → Směrnice a sektorové pokyny
Sektorové příručky OECD	mnre.oecd.org / oecd.org/investment/mne
Webové stránky NKM ČR	mpo.gov.cz/nkm nkm@mpo.gov.cz